

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування
Запорізького районного управління поліції Головного управління
Національної поліції в Запорізькій області**

25.07.2025

м. Запоріжжя, 2025

I. ВСТУП

На виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 25.07.2025 групою НПМ здійснено відвідування Запорізького районного управління поліції Головного управління Національної поліції в Запорізькій області (далі – управління поліції, Запорізьке РУП).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Волков Михайло Валерійович, представник Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у Запорізькій області (керівник групи НПМ);

Бульба Аліна Володимирівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Короткова Юлія Леонідівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Артьоменко Володимир Сергійович, представник громадської організації;

Артьоменко Вікторія Вячеславівна, представниця громадської організації.

Відвідування проведено у присутності:

- начальника відділу організації діяльності ізоляторів тимчасового тримання та моніторингу дій з затриманими ГУНП в Запорізькій області Буцовського Сергія Олександровича;

- начальника сектору дотримання прав людини Запорізького РУП ГУНП в Запорізькій області Рябчиць Марини Геннадіївни;

- старшого інспектора з особливих доручень відділу уповноважених з контролю за дотриманням прав людини в поліцейській діяльності (з дислокацією в Запорізькій області) управління дотримання прав людини Департаменту головної інспекції та дотримання прав людини Кошової Тетяни Валеріївни.

Загальна інформація.

Запорізьке районне управління поліції розташоване за адресою: Запорізька область, місто Запоріжжя, проспект Соборний, 191 (фото 1).

Чисельність особового складу даного підрозділу поліції становить 376 осіб, з яких 43 посади залишаються вакантними, що становить приблизно 11,4% від загальної кількості.

З 11.10.2024 в Запорізькому РУП запрацювала система «Custody Records», яка спрямована на запобігання катуванням та жорстокому поводженню, а також забезпечення прозорості та підзвітності поліцейських дій. Дані зберігаються протягом 30 діб.

З початку 2025 року співробітниками Запорізького РУП затримано 191 особу, із них: у порядку статті 208 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) – 86 осіб; згідно з ухвалою слідчого-судді – 5 осіб; для обрання запобіжного заходу – 12 осіб; адміністративне затримання на підставі статті 260 Кодексу України про адміністративні правопорушення – 76 осіб; згідно з постановою суду про застосування адміністративного арешту – 12 осіб.

У зазначену кількість враховано також осіб, яких було доставлено до Запорізького РУП для обліку в ІІІ «Custody Records», хоча затримання здійснювали працівники інших підрозділів.

У Запорізькому РУП функціонує кімната для затриманих (далі – КЗ). Відповідно до висновку з акту обстеження, вона відповідає вимогам розділу VII Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України», затвердженої наказом МВС від 23.05.2017 № 440 (в останній редакції), ДБН В.2.2-00032684-001:2023 «Об'єкти для утримання (розміщення, поміщення) осіб» та рекомендаціям Європейського комітету по запобіганню тортурам та нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню.

Особи, які перебувають у КЗ, забезпечуються триразовим харчуванням, бутильованою питною водою (вода з водогону для споживання не використовується), засобами особистої гігієни, постільною білизною. У 2024–2025 роках у КЗ утримувалося 19 осіб, із них: 14 - у 2024 році та 5 - у 2025 році (фото 2, 3).

Матеріали щодо відвідування управління поліції органами прокуратури у поточному році відсутні.

На базі Запорізького РУП та двох підпорядкованих йому підрозділів для спілкування з дітьми створено «Зелені кімнати дружні до дитини» (фото 4).

Відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про екстрену медичну допомогу» та Порядку підготовки і підвищення кваліфікації осіб, зобов'язаних надавати медичну допомогу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.11.2012 № 1115, у Запорізькому РУП переважна більшість особового складу пройшла підготовку з опановування знаннями та практичними навичками з надання домедичної допомоги та отримала відповідні посвідчення (фото 5).

В установі наявне укриття на випадок військових дій та інших надзвичайних ситуацій, яке згідно з висновком Державної служби України з надзвичайних ситуацій (далі – ДСНС) відповідає вимогам найпростішого укриття (фото 7,8).

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування Запорізького районного управління поліції групою НПМ здійснено 07.10.2024. За його результатами керівництву РУП надано наступні рекомендації:

- внести до Єдиного реєстру досудових розслідувань відомості про кримінальні правопорушення, віднесені до підслідності Державного бюро розслідувань, та невідкладно інформувати територіальне управління Державного бюро розслідувань про можливі кримінальні правопорушення, які за інформацією заявників (потерпілих) вчинені працівниками поліції згідно з частиною 4 статті 216 Кримінального процесуального кодексу України;

- проводити процесуальні дії із запрошеними, доставленими та затриманими особами виключно у спеціально облаштованих кімнатах для проведення слідчих дій із застосуванням відеофіксації;

- налагодити належну взаємодію між управлінням поліції та Військовою службою правопорядку у Збройних Силах України в частині обміну інформацією про можливі правопорушення вчинені військовослужбовцями;

- внести до посадових інструкцій співробітників РУП відомості про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання;

- дотримуватися вимог статті 104 КПК України в частині фіксації у протоколах інформації про час закінчення складання протоколу та місце фактичного затримання особи;

- внести до журналу інформування центрів з надання безоплатної правничої допомоги затриманим особам інформацію про час початку та закінчення конфіденційних побачень затриманих із захисниками та організувати належне ведення

цього журналу;

- обладнати у кімнатах для затриманих санітарні вузли дверцятами та перегородками відповідного розміру;
- забезпечити належні умови для вільного доступу до приміщень управління поліції осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.

Встановлено, що більшість рекомендацій, наданих за результатами попереднього відвідування, виконано.

Варто також відзначити, що упродовж поточного року на лінію «102» надійшло 115 подяк від громадян за оперативність, професійність та ввічливість працівників поліції при виконанні службових обов'язків.

З початку року 25 затриманих осіб подали скарги на дії працівників поліції під час затримання. Більшість цих звернень стосувалися незгоди з правомірністю та підставами затримання, порядку його проведення, а також можливими порушеннями щодо інформування затриманих громадян про їх права. Кожну скаргу розглянуто у встановленому законом порядку, а за наявності підстав – призначено службові розслідування.

У всіх випадках виявлення у затриманих громадян тілесних ушкоджень, у тому числі отриманих у побуті, інформацію було передано на спеціальну лінію «102», повідомлено керівника управління поліції, органи прокуратури та Державне бюро розслідувань.

Фактів насильницького спричинення смерті затриманим особам під час їх перебування у підрозділі поліції не встановлено.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на захист від катування або нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження або покарання (стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, частина 1 статті 28 Конституції України).

1. У кімнаті для затриманих виявлено невідповідність вимогам правила 19.3 Європейських пенітенціарних правил (Рекомендація № R (2006)2 Комітету Міністрів держав-учасниць), оскільки двері та перегородки санітарного вузла мають зменшені розміри та лише частково відокремлюють його від основного приміщення цієї кімнати. Дана обставина негативно впливає на забезпечення належного рівня приватності та позбавляє утримуваних осіб можливості повного усамотнення під час відправлення природних потреб (фото 6).

Європейський комітет із запобігання катуванням у своїй доповіді Уряду України за результатами візиту з 16 по 27 жовтня 2023 року (CPT/Inf (2024) 20) підкреслив, що навіть у відремонтованих поліцейських установах туалети в камерах для спільного утримання залишаються лише частково закритими перегородками, що викликає стійке занепокоєння.

Такі недоліки потребують термінового усунення, оскільки вони можуть стати підставою для подання скарг до Європейського суду з прав людини та призвести до значних фінансових витрат держави на виплату компенсацій за моральну шкоду.

Разом з тим, під час аналізу записів системи відеонагляду «Custody Records» встановлено наявність затемнення у вигляді чорного квадрата, яке накладається на зону туалету. Така технічна особливість передбачена для забезпечення права затриманих осіб на приватність та недопущення відеофіксації моментів, що можуть принижувати їх гідність. Водночас це не унеможливорює належної фіксації інших дій, які здійснюються із затриманими особами, що гарантує дотримання їх права на захист від неналежного поводження.

2. Відповідно до статті 10 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, кожна держава-учасниця зобов'язана забезпечити включення відповідних навчальних матеріалів до програм підготовки працівників правоохоронних органів, цивільного та військового медичного персоналу, державних посадових осіб, які можуть бути залучені до утримання, допитів або будь-яких інших форм взаємодії з особами, що зазнали арешту, затримання чи ув'язнення. Заборона катувань має бути чітко відображена у правилах та інструкціях, що визначають обов'язки й функції таких осіб.

Водночас встановлено, що в окремих посадових інструкціях працівників Запорізького РУП відсутні положення щодо категоричної заборони катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, форм поводження чи покарання, що суперечить вимогам Конвенції та створює передумови для порушення прав громадян в частині неналежного забезпечення їх захисту від катувань та нелюдського поводження.

3. У період з 01.01.2025 по 31.07.2025 до Запорізького РУП ГУНП в Запорізькій області надійшло та зареєстровано 30 звернень про можливі неправомірні дії працівників поліції, зокрема побиття.

У порушення вимог ч. 4 ст. 216 КПК України та ч. 3 ст. 8 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» у діяльності управління поліції простежується негативна практика самотійного розгляду повідомлень про можливі кримінальні правопорушення, вчинені працівниками поліції. Такі матеріали розглядаються без невідкладного інформування територіальних управлінь ДБР. Це створює ризик упередженості, оскільки оцінка дій поліцейських самими працівниками поліції суперечить положенням КПК та не може бути об'єктивною.

Європейський комітет із запобігання катуванням (Чотирнадцята Загальна доповідь, СРТ/Inf(2004)28) підкреслює, що толерування безкарності у випадках жорстокого поводження з боку посадових осіб підриває віру у можливість викорінення катувань. Відсутність швидкої та ефективної реакції на такі повідомлення формує у правопорушників відчуття безкарності, нівелює значення добору кадрів та професійної підготовки, а неефективне реагування фактично робить колег, керівництво та контролюючі органи співучасниками руйнування демократичних цінностей.

Порушення права на професійну правничу допомогу (стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 59 Конституції України, стаття 213 Кримінального процесуального кодексу України).

4. Під час ознайомлення з протоколами про затримання громадян та відповідними рапортами встановлено, що у вказаних протоколах стосовно громадян Є. (05.06.2025), М. (04.06.2025), Я. (04.06.2025) зазначено час повідомлення центру з надання безоплатної правової допомоги. Водночас у журналі обліку про інформування центру безоплатної правничої допомоги жодних відомостей щодо вказаних обставин не зазначено.

5. Крім того, усупереч вимогам пункту 20 розділу VI Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 23.05.2017 № 440, у журналі інформування центрів з надання безоплатної правничої допомоги відсутні відомості про проведення конфіденційних побачень затриманих із захисниками із зазначенням часу їх початку та закінчення.

Вказані обставини можуть свідчити про несвоєчасне інформування центру безоплатної правничої допомоги про примусове затримання громадян, або про відсутність такого інформування.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Головному управлінню Національної поліції в Запорізькій області, Запорізькому районному управлінню поліції Головного управління Національної поліції в Запорізькій області відповідно до їх компетенції:

1. Зазначити у посадових інструкціях співробітників вказаного підрозділу Національної поліції відомості про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або принизливих видів поводження і покарання.
2. Забезпечити невідкладне інформування територіального управління Державного бюро розслідувань відповідно до частини 4 статті 216 КПК України.
3. Забезпечити належне ведення журналу інформування центрів безоплатної правничої допомоги з фіксацією часу початку та завершення конфіденційних зустрічей затриманих із захисниками.
4. Вирішити питання своєчасного інформування центру безоплатної правової допомоги про факти примусового затримання громадян та належного відображення цієї інформації у всіх облікових (процесуальних) документах.
5. У кімнатах для затриманих обладнати санітарні вузли дверима та перегородками, які забезпечують можливість достатнього рівня приватності та можливість повного усамітнення під час справляння природніх потреб.

Додаток: фототаблиця на 3 арк.

**Керівник групи НПМ
Представник Уповноваженого Верховної
Ради України з прав людини
у Запорізькій області**

Михайло ВОЛКОВ

Фототаблиця до звіту

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

Фото 5

Фото 6

Фото 7

АКТ
огляду об'єкта (будівлі, споруди, приміщення) щодо можливості його
використання для укріття населення як найпростішого укріття

09 08 2025 року м. Запоріжжя

Державний університет «Запорізький національний університет»

(посада, власне ім'я, прізвище особи (особ), яка (які) здійснювала обстеження)

у Д. [Redacted]
присутності Д. [Redacted]

Об'єкт огляду: [Redacted]

проведено огляд об'єкта (будівлі, споруди, приміщення), розташованого за адресою:
м. Запоріжжя, пр. Соборний, 191
державної, комунальної, приватної форми власності,
(непотрібне закреслити)
що належить **ГУНП в Запорізькій області**
(найменування власника: для приватної форми власності - суб'єкта господарювання,
комунальної - органу місцевого самоврядування,

державної - центрального органу виконавчої влади, місцевої державної адміністрації, державного підприємства,
установи, організації)

За результатами проведеного огляду встановлено:

1. Загальна характеристика об'єкта (споруди, будівлі, приміщення) покоєльне приміщення
вбудоване в 3-х поверхову адміністративну будівлю, (Лит. А-3)
основне функціональне призначення,

розташування на місцевості (окремо розташована, вбудована в будівлю, у гірничих виробках тощо)

загальна площа **569,9** кв.м, загальний об'єм **1824,0** куб.м

2. Загальний стан об'єкта:
технічний: **технічний стан не визначається**
(справний, працездатний, об'єкту працездатний, аварійний, технічний стан не визначається)
санітарний: **задовільний**
(задовільний, незадовільний)

загальний стан приміщень: **чисті, не захищені, сухі**
(чисті або захищені, сухі або сирі, з ознаками підтоплення (затоплення))

3. Стан входів, додаткових аварійних виходів: 2/2 входів/виходів, не захищені, захищені від
атмосферних опадів. Не забезпечено доступ для осіб з інвалідністю та інших маломобільних
груп населення
(кількість, коли не захищено, захищено від атмосферних опадів навісними або іншими
обладнаннями засобами для доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення)

4. Стан систем вентиляції: передбачено проєктом, принципно-вентиляція, справна
(передбачено / не передбачено проєктом, наявність, цілісність, комплектність, чистота)

5. Стан системи водопостачання: централізоване водопостачання, справна
(централізоване водопостачання або інше джерело,
наявність, кількість та місткість безпосередніх та напірних баків для питної води, інших смислей для питної води)

6. Стан каналізаційної системи: передбачено проєктом
(передбачено / не передбачено проєктом)
санвузли: **2 санвузла, унітаз — 2 од., справні, умивальник — 2 од., справні, духова — 2 од.**
(наявність, кількість, стан санітарних приладів (душових, кранів, унітазів, умивальників)
вигрібні ями, пудр-клозети, виносні баки (сміємісця для нечистот) (для неканалізованих будівель,
споруд, приміщень): **відсутні**
(наявність, тип, кількість, загальний об'єм,
можливість очищення, справність, місце встановлення)

Фото 8

7. Стан систем опалення: передбачено проєктом
(передбачено / не передбачено проєктом)

8. Стан систем електропостачання та електроосвітлення: в наявності, справне, від загальної
електромережі будівлі. Резервне електроживлення в наявності — дизель-генератор 5.6 кВт
(наявність, укомплектованість та справність електрообладнання, передбаченого проєктом, наявність люмінесцентних
та RVLION — 30 А та 100 А (2 од. джерела електроживлення)
ламп, резервних систем електропостачання (освітлення), заземлення електрообладнання)

9. Справність систем зв'язку та оповіщення: WI-FI, система оповіщення в наявності
(наявність, гучномовців, радіоточки, стаціонарної телефонної мережі, стаціонарних телефонних апаратів)

10. Протипожежний стан:
автоматичні системи пожежогасіння та сигналізації:
передбачено проєктом, СПЗ — в наявності
(передбачено / не передбачено проєктом, наявність, справність)
наявність та укомплектованість пожежних кранів, укомплектованість первинними засобами
пожежогасіння: **в наявності**
(споруду укомплектовано згідно з нормами, не укомплектовано, засобів пожежогасіння немає)

ВИСНОВОК

про можливість використання об'єкта (будівлі, споруди, приміщення) для укріття
населення як найпростішого укріття

рекомендовано до використання для укріття населення як найпростішого укріття до 300 осіб.
(об'єкт (будівлю, споруду, приміщення) рекомендовано / не рекомендовано до використання для укріття населення
як найпростішого укріття та включення до фонду захисних споруд)

за умов: _____
(перелік заходів, що необхідно виконати для приведення об'єкта (будівлі, споруди, приміщення) до вимог щодо

Розробник проєкту: [Redacted]

2025 року